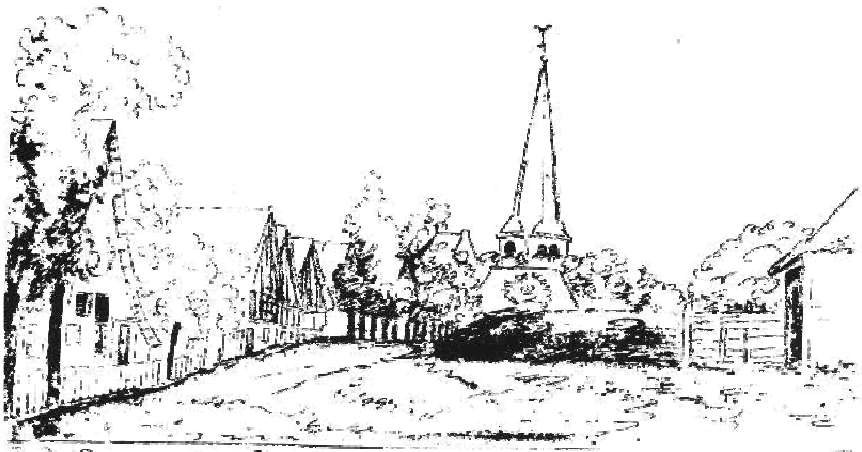

Bulletin heemkundige vereniging *Old Sillevold*

Jaargang 14 — Voorjaar 2011

B. de Swan

De Dijk bij wolden. Het gravenhooft te Sillevold

1781

Heemkundige vereniging
Old Sillevold

Inhoud

Voorwoord	4
De zusters van Sint Clara door Anny Raben, en Els Kraan	6
Wessel Kastein, holtdrost van Wisch door H.J. Kastein	8
Sillevoldse mensen (1) deur Bennad van de Weikamp	19
Het molenspoek van Silvolde door J.G. Vos	30
Activiteitenkalender	34

Voorwoord.

We werden het laatste half jaar weer opgeschrikt door het overlijden van twee goede bekenden. Vlak voor Kerst, op 22 december, overleed Rinus Michelbrink, 60 jaar oud. Als eigenaar van Herberg Jan was hij onze opgewekte gastheer op de oprichtingsvergadering van Old Sillevold in 1997 en vervolgens hielden we 12 keer onze Jaarvergaderingen in zijn lokaliteit aan de Markt. Het verscheiden van Rinus is een groot verlies voor zijn familie en ook voor de Silvoldse gemeenschap. We hebben zijn nabestaanden sterkte toegewenst bij het dragen van dit grote gemis!

Ruim een maand later, op 3 maart, overleed Siegfried Putman, de partner van Anja Arendsen, penningmeester van Old Sillevold. Siegfried en Anja waren elkaars steun en toeverlaat.

Enerzijds steunde Anja Siegfried in alles betreffende zijn enkele jaren geleden gestarte klusbedrijf en anderzijds deed Siegfried dat richting Anja inzake de verwerking van de boekhoudkundige gegevens van Old Sillevold. En aan Anja's zijde was Siegfried een vrij regelmatige bezoeker van onze soosavonden, jaarvergaderingen en zomeractiviteiten. We wensen Anja heel veel sterkte toe bij het dragen van dit grote verlies!

Na afloop van de Jaarvergadering op dinsdag 22 februari sprak onze oud-plaatsgenoot Harry Massop over de geologie en de landschapontwikkeling van Silvolde en omstreken. Hij stond o.a. uitvoerig stil bij de situatie ten tijde van de opzet van het Kadaster rond het jaar 1830. Een drietal door hem vervaardigde kaarten, betreffende de eigendommen, de grondsoorten en het grondgebruik, verduidelijkten het geheel aanmerkelijk. Al met al een zeer geslaagde presentatie. Op de soosavonden van 23 maart en 20 april vertoonde André Tangelder weer enkele films van Theo van der Lee. De eerste avond kregen we een kijkje in het leven van de heer Jan van Giersbergen, de tweede in dat van de heer Egbert Hermsen. Beide films zijn een zeer waardevolle aanwinst voor ons filmarchief! We sluiten dit seizoen weer af met onze traditinele zomeractiviteit, ditmaal op woensdag 8 juni, op welke avond we weer velen uwer hopen te ontmoeten.

Onderstaand willen we nog even kort aandacht schenken aan een aantal in het oog springende verenigingsactiviteiten.

a. Ons Begraafplaatsproject op de R.K. Begraafplaats aan de Prins Bernhardstraat heeft deze winter een voorlopige afronding gekregen.

Binnenkort zal nog een explicatiebord aangebracht worden.

b. Bij de gemeente Oude IJsselstreek hebben we aangedrongen op verhoogde aandacht voor de Anemonenkuil aan de hoek van de Prins Bernhardstr. en de Korenweg. Er volgde een avond voor de omwonenden enz., waarna nieuw onderhoud vóór 1 april 2011 werd toegezegd. Die datum heeft de gemeente en ons waarschijnlijk parten gespeeld, want het onderhoud bleef uit, hetgeen ons noodzaakte opnieuw aan de bel te trekken!

c. De gemeente Oude IJsselstreek is van zins de Beltermans of Gerritsens Molen aan een stichting over te dragen en verzocht de besturen van Silvolds Belang en Old Sillevold in deze het voortouw te willen nemen. Als besturen hebben we ons uitvoerig en breed laten informeren en zijn we op 24 januari overgegaan tot de vorming van een stichting in oprichting. Genoemde stichting bestaat uit: Ton Lankveld (voorzitter), Koos Metselaar (secretaris), Bennie Kraan (penningmeester), Els Kraan-Tangelder, Hein van Groningen, Gerard Pothoff en Toon Sanders. Gerard Kok, de vrijwillige molenaar, treedt als adviseur op.

d. In januari van dit jaar hebben we een cursus paleografie of oud schrift georganiseerd. Dit heeft er in geresulteerd dat zich acht personen, onder leiding van de heer Hans Ligterink te Aalten, gedurende acht weken op maandagmorgen over de diverse oude schriften hebben gebogen.

Daar kan onze vereniging alleen maar beter van worden!

Tot slot wensen we onze leden en lezers veel leesplezier en een goede zomer toe!

Bestuur en redactie

Bulletin is een uitgave van de Heemkundige vereniging

Old Sillevold

en verschijnt tweemaal per jaar.

Jaargang 14 - Voorjaar 2011

Redactieadres:

André Tangelder
Prins Willem Alexanderstr. 5
7064 GH Silvolde
tel. 0315-32 75 90
Email:
info@oldsillevold.nl

Internet:

http://www.oldsillevold.nl

**Samenstelling
en vormgeving:**

Willy Dieker
Kim Bruil

© 2011

Heemkundige vereniging

Old Sillevold

Overname van bijdragen is toegestaan na toestemming van de redactie met bronvermelding.

De inhoud van de opgenomen artikelen valt onder de verantwoordelijkheid van de auteurs.

Losse nummers € 3,50 per stuk

ISSN 1569-1365

De zusters van Sint Clara,
door Anny Raben, en Els Kraan.

Pastoor Bluemers, die van 1851 tot 1885 de parochie Silvolde diende, was een groot priester. Veel heeft ons dorp aan hem te danken. Hij kocht in 1853 een huis dat op een bult lag met de bedoeling om daar een school te stichten. Religieuze onderwijzeressen zouden er les gaan geven.

De pastoor wendde zich tot de congregatie van Heythuisen. Maar op de een of ander manier kwam de samenwerking niet tot stand. Op eigen kosten liet pastoor Bluemers enkele meisjes te Groenlo studeren voor hoofdonderwijzeres, bewaarschooljuffrouw, piano- en handwerkonderwijzeres. Deze vrouwen durfden het aan om het mooie maar vast ook moeilijke kloosterleven in te gaan. Het eenvoudige gebouw waarin ze hun werk deden, werd door de pastoor Nazareth genoemd. Hun leefwijze was streng! De school werd druk bezocht, zelfs door de kinderen uit de buurdorpen. De kleding van de zusters was zwart met een zilveren kruis op de borst. Ze noemden zich: zusters van liefdadigheid.

Toch hoopte pastoor Bluemers nog steeds dat hij toestemming van Mgr. Zwijsen zou krijgen om een nieuwe kloostergemeenschap te stichten. Hij wachtte tevergeefs op antwoord van Mgr. Zwijsen, maar kreeg toch medewerking van de zusters te Heythuisen.

1862: De eerste zusters van Heythuisen kwamen in Silvolde aan en namen de scholen over. Het eerste hoofd was zuster Anastasia. Van de bovengenoemde dames voegden zich er 4 bij de zusters en traden in Heythuisen in bij de congregatie.

De werkzaamheden van de zusters breidden zich uit. Het klooster en de school werden te klein. Weer was het de pastoor die maatregelen trof. Hij kocht een stuk grond van molenaar Willemsen. De grond grensde aan de pastorietuin. Omdat de grond te hoog lag moest men deze afgraven om er gebouwen op te kunnen zetten. 2500 karren zand werden vervoerd naar de oevers van de Oude IJssel!

De school was nog niet voltooid maar toch in gebruik genomen. Geld om muren aan te smeren en/of hout te verven was er niet meer. Met het geld dat de zusters door voor particulieren te naaien en te breien bijeen brachten, kon het gebouw afgemaakt worden.

Pastoor H.J. Bluemers

1868: In dit jaar kreeg het klooster de naam Sint Clara.

Klooster St. Clara

1885: Op 12 september werd pastoor Bluemers door een beroerte getroffen en op 17 september “riep de goede God den ijverigen Priester tot vergelding op”.

1897: De school krijgt nieuwe banken, elk met 2 zitplaatsen.

1898: Het klooster werd vergroot met een kapel, een refter en een keuken.

1903: Het hele kloostercomplex, gebouwd door de zusters en het kerkbestuur, met de zorg voor het onderwijs, werd overgedragen aan de zusters van Heythuisen.

Twee jaar later, in 1905 kochten de zusters het huis van Van der Kemp.

Het werd afgebroken en daarvoor kwam er in de plaats een nieuwe meisjes- en jongensschool.

In 1906 werd dit gebouw ingewijd.

Met de komst van pastoor Ahsmann

werd er ook een huishoudschool gebouwd. De parochie en ook de zusters waren hier erg blij mee.

Een eeuw lang hebben de zusters Franciscanessen zich ingezet voor goed onderwijs, ziekenzorg en wijkverpleging in ons dorp. In 1970 verlaat een groep bejaarde zusters het klooster. Ze gaan wonen in Winterswijk in huize St. Lucas.

Enkele zusters blijven nog hier in het klooster, ze zijn nog werkzaam in het onderwijs.

Het „klooster” en de „zusters” hebben heel veel voor onze dorpsgemeenschap betekend.

Na het helemaal vrij komen van het klooster werd het verhuurd aan de zusters Clarissen. Deze zusters hebben 10 jaar hier gewoond. Daarna verlieten zij ons ook.

Na overleg met de eigenaar van het klooster, de congregatie van de Franciscanessen te Heythuisen, werd het klooster uiteindelijk gesloopt.

Als Silvoldenaren denken we nog vaak met weemoed aan dit klooster terug .

Bijengegaard uit “Gegevens over de Claraschool van Silvold”, uitgegeven in 1981 bij gelegenheid van de opening van de nieuwe school aan de Korenweg.

Wessel Kastein, holdtrost van Wisch

door H.J. Kastein

In 1891 schreef H.J. Kastein een levensschets van zijn ouders: Wessel Kastein en Everdina Hendrika Lammers. Wessel Kastein was holdtrost/boswachter van de familie Van Schuijlenburch, de eigenaren van Wisch en Schuijlenburg. Het echtpaar Kastein-Lammers woonde aan het begin van de laan naar het kasteel Schuijlenburg, op de plek waar nu het huis Bievink staat.

De familie Kastein was nauw betrokken bij het zondagsschoolwerk van de evangelist Hoitink. In 1890 liet de familie Van Schuijlenburch de woning/boerderij van de familie Kastein te Silvolde afbreken en bouwde voor hen een nieuwe woning/boerderij in de Kerspas (Sinderen), waarheen men toen verhuisde.

We hebben de schrijfwijze van 1891 zo veel mogelijk gehandhaafd. Helaas beschikken we niet over foto's van de familie Kastein en hun woning te Silvolde.

Onze familienaam doet reeds vermoeden

dat we van Duitse afkomst zijn. Mijn vader is dan ook geboren in Pruisen, en wel te Suderwick tegenover het Nederlandsch Geldersche dorp Dinxperlo, waar onze grootouders Gerrit Jan Kastein en Berendina Duenk zich metterwoon vestigden.

Uit dit huwelijk zijn 4 zonen en 3 dochters geboren, waarvan vader, Wessel genaamd, de jongste was.

In mijne kinderjaren woonde nog de gehele familie Kastein te Dinxperlo; sommige leden der familie woonden in de kom der gemeente, andere in de nabijheid of in een buurtschap daarvan. Zoo waren 2 zusters van vader gehuwd en woonachtig in het midden van het dorp, waar ze ook gestorven zijn, de derde zuster trok met haar man naar Winterswijk, en van daar ruim 30 jaar geleden naar Amerika.

De oudste der broeders woonde lan-

1. Woning familie Kastein.

2. Woning evangelist Hoitink en Zondagsschool.

gen tijd op het zoogenaamde Wevers-Jans-huis in de Heurne van Dinxperlo, had daar een aardig boerderijtje, en deed daarbij uit liefhebberij een weinig aan veehandel, de tweede der broeders had zijn woonplaats gevonden in de nabijheid van de kom der gemeente op het Weelink, dat destijds in tweeën gesplitst, een goede "daghuurdersgelegenheid" was. Na verloop van tijd trokken deze beide broeders, de oudste in 1867, de andere in 1869, naar Amerika. De derde diende in zijn jongelingsjaren 6 jaar Koning en Vaderland, werd later gemeenteveldwachter te Dinxperlo, solliciteerde vervolgens om vooruit te komen en werd Rijksveldwachter te Amsterdam aan het Hof, van waar hij echter op verzoek weer verplaatst werd, en wel naar Winterswijk, waar hij nu enkele jaren een rustigen ouden dag geniet.

En nu kom ik tot de beschrijving van mijn vader, die als aankomend jongeling boerenknecht was, totdat hij als milicien een 3-tal maanden het Vaderland moest dienen onder de stukrijders te Amersfoort. Teruggekeerd kwam hij in dienst bij een heereboer te Dinxperlo, en huwde vervolgens in 1846 met Everdina Hendrika Lammers, die onze goede moeder geworden is.

Laat mij vóór ik verder ga nog mededeelen, dat onze grootouders, zoowel van vaders als van moeders zijde, eenvoudige, vlijtige mensen waren. Vonden eerstgenoemden hun bestaan in eenig landbouwbedrijf en klompen-

maken, laatstgenoemde hadden bij wat landbouw een bescheiden weverij, waarvan alleen in de wintermaanden gebruik gemaakt werd.

De namen onzer grootouders van moeders zijde zijn Hendrik Jan Lammers en Christina Geurink. Van deze grootvader hebben wij nog de levendige herinnering, dat hij een aangename prater was, en gaarne iets verhaalde van den slag van Waterloo, waaraan ook hij deelgenomen had. Ook moeders ouderlijk huis "het Brekkels" in Klein Breedenbroek, burgerlijk gemeente Gendringen, kerkelijk tot Dinxperlo behorende, lag van laatstgenoemde plaats slechts 3 kwartier gaans verwijderd. Moeder's eenige Zuster (broeders had zij niet) trad in het huwelijk met Hermanus Bennink, en wie de echtvriend van "Brekkel's Dina" geworden is, is reeds gezegd. Met die laatste bijzonderheid keer ik tot onze ouders terug. Hunne eerste woonplaats was weer Dinxperlo. Beiden jong en krachtig, spanden zij zich in om door handenarbeid in huis en op het veld in hunne behoeften te voorzien. Vader ging zoals hij dikwijls vertelde, als dagloner werken bij een rijken boer, van Gorkum geheeten, of ging op andere tijden met zijn zwager Bennink van het Brekkels op aanbestedingen van aard- en polderwerken af om daarmede door noesten vlijt wat meer te verdienen dan het gewone dagloon kon opleveren.

Alzoo zelf werken geleerd hebbende,

en met een weinig menschenkennis toegerust, baande de Heere God aan onze ouders den weg naar Silvolde, zooals het tegenwoordig gespeld wordt, dat het echter daar ter plaatse als Sillevold uitgesproken, in mijne kinderjaren op de school steeds met vier lettergrepen Sillevolde moest geschreven worden. Bij een bejaarde aanzienlijke dame, de Hoog-Welgeboren Vrouwe Douairière van Schuijlenburch geb. Herseele, voorheen op den Huize Schuijlenburch, doch ten tijde waarvan ik spreek op den Huize Wisch wonende, trad mijn vader in dienst als Holt-drost.

Niet onaardig is het zeker hier te vermelden, dat de oude Mevrouw aan vader een koperen plaat liet bezorgen waarop in duidelijke letters te lezen stond Holtrost Wisch. Die plaat, de breedte hebbende van eens mans hand, was gebogen naar den vorm van den arm, bedekte de bovenzijde daar-

van, werd met twee lederen riemen, die van gespen voorzien waren, vastgemaakt. Ten teeken zijner waardigheid moest vader dit voorwerp op zijn linkerarm dragen, op het midden tusschen den schouder en den elleboog. In mijn verbeelding zie ik nog uit de verte de zonnestralen breken op die blinkende plaat. Wie "den Holtrost" uit de verte niet kende aan zijn altijd vluggen tred en losse, krachtvolle beweging der armen, kon hem bij zonneschijn wel kennen op een half uur afstand aan de schitterende plaat.

De Holtrost was eigenlijk boschbaas. Hij had het opzicht over de bosschen tot wering der dieven, over al den arbeid die daarin moest plaats hebben, en de werklieden die daarmede bezig waren. Van lieverlee raakte de koperen plaat weer in onbruik; de oorzaak daarvan zullen wij aanstonds noemen. Later diende ze met een zwaar pistool tot versiering aan den wand boven de

bedstede in de groote boerenkeuken, en is ook menigmaal bij tusschenpoozen een vermakelijk stukje speelgoed geweest voor mijne jongere broertjes en eenige Zuster. Thans staat ze ter gedachtenis bij mijn oudsten broeder voor den schoorsteenmantel.

Silvolde

Kasteel Schuilenburg.

Huis Schuilenburg

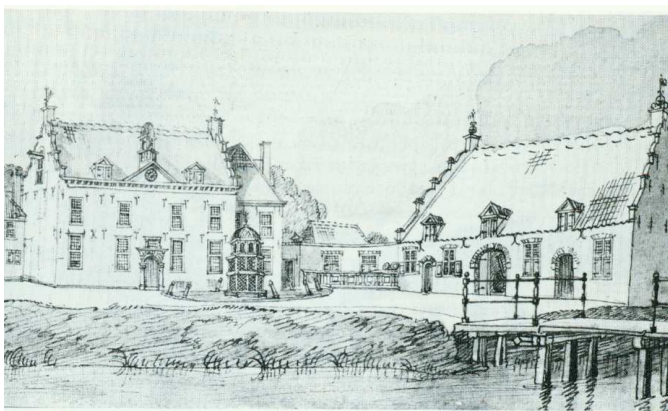
Huis Wisch

Doch genoeg. De oude Mevrouw werd door den dood weggenomen, en gelijk het door haar zelve uitgesproken is, dat het zou kunnen gebeuren is het geschied; aan vader is het vergund geweest nog bij haar "kinds kinderen" te dienen. Na haren dood trad haar zoon, Mijnheer (of Baron van den Ulenpas zoo als men in de wandeling zeide) als haar erfgenaam op. Deze liet zijne eigendommen in den Achterhoek van Gelderland voor een groot deel aan het bestuur van zijn rentmeester over, die nu wekelijks over kwam, met vader de werkzaamheden besprak, vervolgens zijne orders gaf en het overige nu niet langer aan

den Holtdrost maar aan den werkbaas overliet.

En toen nog later, omstreek 1866 of 1867 de tweede zoon van Mijnheer van de Ulenpas, Jonker Willem, in het huwelijk trad en op den huize Wisch kwam wonen, brak er voor vader een tijdperk van veelvuldige bezigheden aan. De jonge heer van Schuijlenburch had veel lust voor verbetering van heide- en weidegronden,

voor het aanleggen van bosschen enz. en ook vader hield er van om "op te knappen", "hoeken en gaten" te vereffenen, "oude nesten" uit te roeien en "weer op nieuw aan te leggen". Bij de veelheid van werkzaamheden, bij de groote afstanden die hij daarbij te voet had af te leggen, zooals naar Teubebroek, Sinderen, Bulsegoor, Idink, de

Huis Ulenpas

Kuiperij, of naar de Heide onder Varsseveld, om van kleinere afstanden maar niet te spreken, maakte hij toch genoeg in zijn arbeid.

Op dezen tijd volgde echter weer een andere; een tijd die wel minder drukte maar veel meer "onaangenaamheden" opleverde, op welke bijzonderheden wij echter niet verder ingaan. Na deze korte omschrijving van vader's dienstjaren onder Schuijlenburch en Wisch, (welke dienstjaren met den 1sten mei 1890 eindigden) vertoeven we gaarne in het ouderlijke huis om ons met het familieleven bezig te houden.

Mijn oudste broeder Bernard, in de nabijheid van Dinxperlo, maar toch in de gemeente Gendringen geboren op 19 nov. 1846, en ik zelf, Hendrik Jan geboren te Dinxperlo op 29 nov. 1848, kunnen ons nog herinneren dat wij te Dinxperlo gewoond hebben, en dat

een jonger broertje, Gerrit Jan geheeten, te Silvolde gestorven is.

Onze broeders Gerrit en Gerrit Willem zijn beiden geboren in de gemeente Gendringen, en toch in de nabijheid van Silvolde n.l. in de tuinmanswoning op den huize Schuijlenburch, waar we destijds woonden. Eerstgenoemde werd aldaar geboren op 29 maart 1855, en laatstgenoemde op 26 maart 1857. En wat onze eenige zuster betreft, zij werd geboren in de oude (nu afgebroken) boerderij aan de laan van Schuijlenburch, nabij het dorp Silvolde, gemeente Wisch. Haar geboortedag is 30 september 1860.

In den omtrek van die oude huisplaats hebben wij wat voetstappen staan. Welke een herinneringen zijn er aan dit voor ons zoo bijzonder "dierbaar plekje grond" verbonden. Behalve 3½ jaar dat we op Schuijlenburch gewoond hebben was dáár

toch ons ouderlijk huis van nov. 1852 tot april 1890, toen op last van de familie van Schuijlenburch van Wisch de oude boerderij moest afgebroken worden. Het afbreken van dat huis heeft voor ons kinderen nog een bijzondere betekenis, wijl we in die woning opgevoed, grootgebracht, voorgegaan zijn, en onze goede moeder jaren achtereen hebben zien sukkelen, bij welke laatste bijzonder-

**De "nieuwe woning" uit 1890, tegenwoordig
adres : Kerspas 4, Sinderen**

heid het ons nog is als zagen wij ook thans nog dat opgewekte gelaat, met dien door zwakte soms flauwen maar toch helderen oogopslag. Uit dat huis waar zij leed en bad, en door haar tegenwoordigheid tot aan haar dood een pilaar van huiselijke regel en godsvrucht was, zagen wij op 10 febr. 1883 haar lijk uitdragen.

Negen maanden nadien, in november 1890, verhuisden onze vader en wij als kinderen naar onze nieuwe woning op

Teubenbroek.

In leeftijd een weinig verschillend, vielen echter de verjaardagen onze ouders in dezelfde maand. Vader was geboren zooals gezegd is te Suderwick, en wel op 13 febr. 1824, en Moeder in Klein-Breedenbroek gemeente Gendringen op 2 febr. 1827.

Moeder was alzoo 3 jaar jonger dan vader. En toch heeft het den Heer behaagd moeder het eerst van onze zijde

1. Tobenbroek, thans Kerspas 2, Silvolde.

2. Kerspas 4, Sinderen

weg te nemen. Toen zij omstreeks 30 jaar oud was heeft zij langen tijd (ik meen wel 3 jaren achtereen) aan borst-aandoening en rheumatiek geleden, zoodat zij met groote moeite hare huiselijke bezigheden moest waarnemen. Daar van hersteld, openbaarde zich, bij een altijd zwakke borst ook later nog een leverkwaal, tengevolge waarvan zij gedurig onder behandeling van een dokter moest zijn. Vijf jaar vóór haar dood was zij dagen achtereen zoo ernstig krank, dat we voor haar leven vreesden. Nochtans behaagde het den Heer haar nog weer op te richten. Maar eindelijk, in den winter van 1882 en 1883 werd zij weer op het ziekbed geworpen, en blies toen, in tegenwoordigheid van vader en al hare kinderen en onzen huisvriend den Evangelist Hoitink, den laatsten adem uit. Dit geschiedde 4 dagen na haren verjaardag op 6 febr. 1883.

Ofschoon dus op 56-jarigen leeftijd heengegaan heeft zij evenwel het voorrecht mogen genieten al hare kinderen volwassen en in biddende en dankende stemming rondom haar sterfbed te zien. En hoe smartelijk het ook was dat onze zuster moest getuigen, zich niet te kunnen voorstellen, dat zij moeder ooit "goed gezond" had gekend, aan de andere zijde was er zeker ook vertroosting in hetgeen één harer zonen op haar graf kon uitspreken: "Wij hadden eene lijdende moeder, wij hadden eene geloovige moeder en hebben nu eene verlostte moeder."

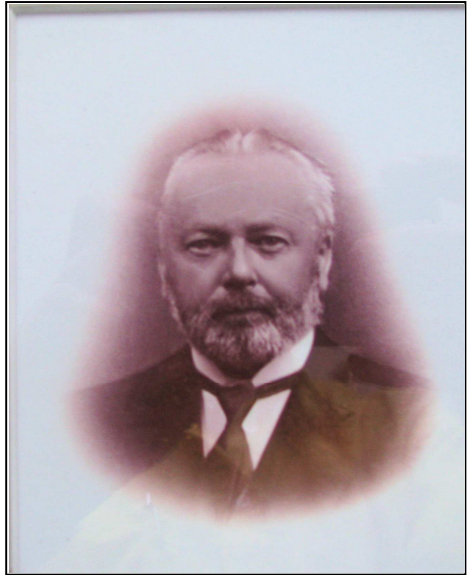
En onze dierbare vader! Gesterkt door den Heer kon hij kalm en gelaten bij haar lijk en haar graf staan, en het schoone, door moeder nog opgeven Gezangvers 182:1 "Stille rustplaats van Gods dooden" mede aanheffen; maar toch, het gevoel van het verlies bleef niet uit. Van dien tijd af was het hem aan te zien, en uit zijn gesprekken en verhalen uit moeders leven te bespeuren, dat hij haar miste. Bovendien waren zijne jaren klimmende en de betrekking waarin hij geplaatst was werd niet gemakkelijker, maar veeleer moeilijker. Eenerzijds die dagelijksche geestelijke leiding van moeder ontberende, en anderzijds door allerlei dingen geprikkeld om het evenwicht te verliezen, had hij dikwijls een zeker heimwee terwijl hij op andere tijden nog weer een levensmoed bezat, die voor jonge menschen tot beschaming kon zijn.

Hoewel sterk van gestel, was hij toch in de laatste jaren gedurende de wintermaanden nog al eens ongesteld. Nochtans bleef hij lang zijne kracht behouden. Anderhalf jaar vóór zijn dood liep hij langs gebaande en ongebaande wegen nog zoo gemakkelijk dat het scheen alsof hij nog wel 20 jaar leven zou. Maar onze dagen zijn een handbreed gesteld; dat zagen we ook hier. In het influenzajaar 1890 werd hij ernstig ziek, herstelde weer gedeeltelijk, legde in den zomer nog weer een uur gaans te voet af, maar toch, zijne kracht was gebroken. En toen daarop

de lange en strenge winter was aangebroken, ging ook hij, in tegenwoordigheid van onzen oudsten broeder en diens gezin, van onze eenige zuster en den predikant ds. C. van Dis, betrekkelijk onverwacht de eeuwige rust in. Dit had plaats op 29 dec. 1890. Jaren achtereen was het hem vergund geweest het Kerstfeest mede te vieren te midden van een jubelende kinderschaar. Ditmaal was het hem, door het verhuizen naar de op één uur afstand gelegen nieuwe woning niet meer gegeven de lieflijke tonen der feestvierende Zondagschoolkinderen op te vangen. Toch leefde hij daarin mede, en was op dit laatste Kerstfeest dat hij beleefde en thans eenzamer dan gewoonlijk doorbracht, biddend werkzaam voor zich zelve, de zijnen en den arbeid in het Godsrijk.

Bijna 8 jaar na moeders dood stonden wij dus op 2 januari 1891 bij het graf van vader. Bij de herinnering aan veel en velerlei mocht de grondtoon van ons overdenken toch geen andere zijn dan deze: "De Heere heeft gegeven de Heere heeft genomen; de naam des Heeren zij geloofd!" Ook daarvoor gelooft, dat Hij ons zulk een vader gaf en dat Hij hem alzoo genomen heeft, door hem van lieverlee uit alle drukten en moeilijkheden te verlossen, alvorens Hij hem tot zich nam.

Laat mij eene poging wagen om eene nadere karakterschets onzer ouders te geven dan tot hiertoe uit het gezegde is af te leiden, waarbij we te gelijkertijd

Ds. C. van Dis

nog een en ander uit het huiselijk en openbare leven in herinnering kunnen brengen. Wat vader aangaat, deze was behoorlijk lang, flink van gestalte, (in de laatste jaren eenigzins gebogen) krachtig en vlug in al zijn doen. Zijn gang, de veerkrachtige beweging zijner armen, zijn manier van spreken en werken, de trekken van zijn mond, het doordringende van zijn oog, geheel de uitdrukking van zijn gelaat, teekende den man vol geestdrift. Van halfheid, laksheid, onachtzaamheid had hij een afkeer. Spraakzaam en goed voor de arbeiders die onder hem stonden, dulde hij echter "geen praatjes" en had ook, om het even of hij er 3 of 30 onder zijn toezicht had, altijd ontzag. Meenden sommigen op groote karre-

wijen hem te kunnen foppen, spoedig begrepen zij dat dit niet zoo gemakkelijk ging als zij wel dachten. Zoo gebeurde het bij het omzetten van boschgrond, waar zware eikenboomstammen in de grond zaten, welke zooals van zelf spreekt, mede uitgerooid moesten worden, dat er bij vaders afwezigheid een der arbeiders bedriegelijk te werk ging door een der stammen te laten zitten en daar wat versche aarde over heen te strooien, om zoodoende wat meer ellen per dag te kunnen afleveren. De list gelukte echter niet; voor het oog van de baas waren er duidelijke kentekenen en bij onderzoek bleek dat hij goed gezien had. Tot zijn eigen schande moest de werkmán het nog eens (en dat volgens de bekende voorwaarden) overdoen, waardoor het hem duidelijk werd dat het 't voordeelígst was het voortaan maar in één keer goed te doen.

Teekende dit geval reeds wat ook anderen te wachten stond, indien zij schuldig bevonden werden, nog meer ontzag kreeg men voor den baas, toen hij den volgenden dag onverwacht met een puntige ijzeren roede van een meter lengte en met een handvatssel voorzien op het werk kwam, om op de verdachte plaatsen te onderzoeken of er ook gesmokkeld was.

Hoorde moeder in de Zondagschool of Jongelieden-vereeniging zingen, dan was dat voor haar iets "hemelsch".

En ook in den huiselijken kring hoorde zij gaarne "geestelijke liederen" zingen.

Dit verlevendigde haar zelf, en tegelijkertijd oefende zij daardoor een machtigen invloed uit op ons gezin. Evenzoo predikte zij ook naar buiten.

Of het kwam dat ons ouderlijke huis aan den openbaren weg stond, of door de omstandigheid dat er hoogst zelden een arme tevergeefs aan de deur kwam, of door beide, het doet er niet toe, maar zeker is het, dat er aan onze ouderlijke woning steeds veel armen kwamen. Een boterham, een weinig middageten, een kop aardappelen, een kannetje karnemelk of een cent kon moeder altijd missen, en als ze voorhanden waren kreeg men dikwijls een traktaatje toe. Met sommigen raakte zij bekend en hield er niet zelden een stichtelijk gesprek mee. Somwijlen kwamen er echter ook brutale bedelaars, en deze konden het eene zwakke vrouw zeker lastig genoeg maken. Toch was zij niet licht vervaard. In zulk een geval durfde zij ook te zeggen, dat zij ditmaal niet gaf. Zelden kon men haar eene gave afpersen door brutaliteit. Meermalen echter wist zij zich behendig te bedienen van de uitdrukking "Als gij nu niet heengaat zal ik den baas roepen".

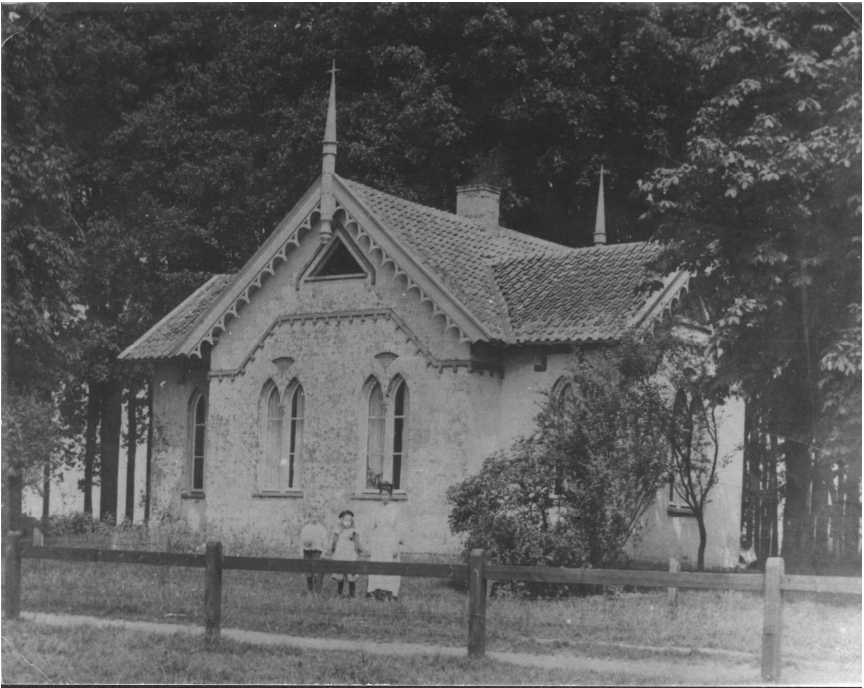
Daarbij opzij ziende, somwijlen opstaande en zich voortbewegende naar de "deeldeur", werd de brutale indringer doorgaans wat meer handelbaar en droop af. En dat wellicht te meer, omdat het huis aan de laan van het kasteel Schuijlenburch staand een zeker ontzag scheen in te boezemen, en bij het

binnentreden in de woning het oog dier lieden altijd scheen te vallen op het zware pistool en de geel-koperen plaat met zijn "Holtrost Wisch", waarvan ik vroeger sprak.

In onze dagen hoort men dikwerf het voorwendsel, dat men geen tijd heeft of door ongesteldheid verhinderd is naar de kerk te gaan. Geen tijd! Dat woord was in het woordenboek van ons ouderlijk huis niet te vinden. En ongesteldheid! O ja, dat kan erg genoeg zijn. Mijne moeder wist er ook van mede te spreken, en toch ging zij ter kerk, zoo goed als vader en de kinderen. 't Gebeurde wel dat moeder ten

acht ure nog te benauwd was om meer dan tien woorden achter elkander te kunnen spreken, om half negen zachtjes aan begon te sloffen en toch tegen tien uur, zelfs in den winter, naar de kerk wandelde.

Toen wij kinderen gedeeltelijk volwassen waren, was het regel dat de oudsten om de beurt zoogenaamde "huisdag" hadden en de anderen gingen allen mede ter kerk. Als er geene bijzondere omstandigheden waren bleef er van de zeven huisgenooten slechts één te huis. Zoo ging het des voormiddags, meesttijds ook des namiddags, den eenen Zondag voor, den

Zondagsschooltje in het Kraaienbos

andere na. Zoolang wij om den ouderlijken disch gezeten waren, tot welker vulling ons geleerd was mede te werken, is dit zoo gebleven. Dat bij velerlei voorrechten waarin de Heere God ons deed deelen, aan onze ouders ook beproevingen toegezonden werden, is reeds gebleken. Met een paar trekken willen wij dit nog nader aanwijzen. Behalve dat door moeder's ziekelijke toestand veel aan den medicijnmeester moest te koste gelegd worden, is aan hetzelfde adres ook nog menigen gulden bezorgd tengevolge van ernstige ziekten, zooals koortsen, pleuris, enz. Ook staat het mij nog als de dag van gisteren voor den geest, dat wij eene wel niet groote maar uitnemende melk-koe hadden, welke ons op een tijdstip dat ze bijzonder winstgevend zou zijn, tengevolge der zoo gevreesde melk-ziekte door den dood ontviel. Dit was te meer schadelijk doordat de prijzen toen hoog waren, en voor den aankoop van een nieuwe koe geld geleend moest worden. Dat geleende moest teruggeven worden en dat gaf dus zorg. Eenige jaren later toen vader een mager maar toch gezond koetje als tweede koe er bij kocht, en er eenige weken mede gezegend was, ging het met deze denzelfden weg op. Zoo ging het met meerdere dingen. Steeds afwisseling van lief en leed, van voor- en tegenspoed.

En toch hebben wij vele jaren een gelukkig en gezellig Christelijk huisgezin gehad. Die gezelligheid is bovendien

niet weinig bevorderd door den in de zomer van 1865 tot ons overgekomen Evangelist Hoitink, die eerst vanuit Doetinchem te onze huize Zondagschool en Bijbellezing kwam houden, om na ruim een jaar aldus gewerkt te hebben ook persoonlijk bij ons zijn intrek te nemen, wat te gemaklijker ging, omdat hij ongehuwd was.

Was hiermede aan den wensch van den Evangelist voldaan, en was dit voor onze ouders even lief als het voor onze zwakke moeder bezwarend was, omdat hare werkzaamheden daardoor wat vermeerderden, de eigenlijke beslissing moest gegeven worden door de Hoog Welgeboren familie v. Schuijlenburch van den Ulenpas. De kamer, welke voor den Evangelisatiearbeid zou worden afgestaan en reeds afgestaan was, benevens een slaapkamertje waren in het groote boerenhuis overcompleet, en stonden geheel ter beschikking van genoemde familie. Ter wille van de goede zaak kwam het tot de beslissing die we reeds noemden. Van dien tijd af werd met de Evangelisatie ook onze Christelijke vriendenkring steeds uitgebreider, het leven zelf rijker, veelzijdiger en bij aangename afwisseling voortdurend vruchtbaar. Ontegenzeggelijk heeft dit alles onze opvoeding meer voltooid en op onze ontwikkeling en levenskeus een gunstigen invloed uitgeoefend.

Sillevoldse mensen (1)

deur Bennad van de Weikamp

Wi-j zeien bi-j ons-thuus wel us da'w bi-j ons precies midden op de wereld woonden, want welke kant a'w ook uut-liepen, de wereld rond, 't was al-tied aeven wiede um weer thuis te kommen. Maor ook anderzieds vonnen wi-j da'w toch wel op un bepaold middelpunt woonden, want in de kers-nach ko'j in 't zuden de klokken van Aanholt heur lujen; in dun Oldenjaors-nach ko'j in 't westen de boten op de Rien heuren toeten; bi-j noordenwind ko'j dun trein in Terborg heuren optrekken; 's middags um twaalf uur ko'j in 't oosten de botterfabriek van Vas-seveld 'twaalfuur' heuren blaazen...

Maor now alle gekheid op un stöksken. 't Is mien bedoeling um wat te gaon vertellen van wa'k zoal aover mien buurt en zien bewoners gelaezen heb of eiges gezien of geheard heb. Ik doe dat deur twee denkbeeldige wandelingen langs 43 huze te maken, beide beginnende bi-j ons huus in de Lechtenbarg. Bi-j verschillende huze en families gao'k un paar honderd jaor terug in de tied, bi-j andere volstao ik met ut numen van 't huus en de familie die d'r in mien kinderjaoren in wonen. Van de bewoners van die 43 huze bunt t'r 37 R.K. en 6 protestants. Veur 't goeie begrip van de verhalen geef ik effen an waor ze protestant zun, de anderen bunt R.K. 'k Kan van te veu-

ren al wel zeggen dat de lu-j van de beide confessies al-tied op de allerbeste manier met mekaar umgingen!

Dan begin ik now met 't een ander aover ons huus (Lichtenberg 5) en onze familie te vertellen. (prot.) End 1700 woonden hier miene wiete veuolders Weikamp; vandaor ook de huusnaam Weikamp. In 1800 trouwen Derk Willem Lief-tink uut Lintel met Hendrina Weikamp en vanaf die tied hef hier tut 1991 un Lief-tink gewoond, in 't geheel vief generaties. Ze wazzen boer en klompenmaker, dat letste tut en met de derde generatie. Volgens de aoverlev-ring hadden ze vrogger in dizze streek nogal us last van hoog water. Zo zol ut bi-j ons wel us tut an de vensterbanken in huus hebben gestaon...

Hendrika Johanna Lief-tink van 8-8-1865 trouwen op 4-6-1908 in met Frederik Wunnekers uut de Veldhoek (Ruurlo) en toe wier hier de familie-naam Wunnekers-Lief-tink. Bi-j eur woonden ook de beide kinder van de zuster en zwaoger van Hendrika Johanna, nameluk: Hendrik en Mina (mien moeder) Lief-tink. Vanolds heurden ze op de Weikamp bi-j de Sille-voldse hervormde kerk, maor Frederik Wunnekers was gereformeerd. Dat letste had tut gevolg dat ze toe naor de gereformeerde kerk an de Bontebrug bunt aovergestapt. In 1935 trouwen mien moeder met mien vader en vanaf 1936 bun ik de buurt beginnen te ver-kenen. Nem mien niet kwaolek da'k

van de ene familie un langer verhaal heb dan van de andere. Sommige families du'j ik alleen maor an.

Onze naoste buren wazzen ze van Veldhorst-Barink of Barink-Veldhorst (prot.), wonend op de boerderi-j Borggraeven, genuumd naor de vroggere bewoners. De Borggraevens dreven daor un boerderi-j en leerlooieri-j. Umstreeks 1835 was Hendrik Veldhorst van Oldemaotshuus in de Dinsperse Heurne knech bi-j Groot Nibbelink op Vels, un andere boerderi-j in den Lechtenbarg. Toe de Borggraaven in 1842 in de openbare verkoop ging stok hi-j zich in un soort vermomming en baodt hi-j op 't goeie moment en wier hi-j eigenaar van de boerderi-j. In 't zelfde jaor kwam hi-j met zien vrouw naor den Lechtenbarg en nao um hemmen nog drie Hendrikken Veldhorst op de Borggraaven gewoond en geboerd. Van de Veldhorst gingen ze naor de gereformeerde kerk op de Keurhorst te Sinderen-Vasseveld. Ze zatten daor in de bank achter die van Meurs van 't Helgenhuus. Toe Hendrik Veldhorst 3 zo'n jaor of twintig was zat daor veur um un deerntje van un jaor of vief in de bank. Hendrik Veldhorst zei toe: "Met dat daerntjen gao ik later trouwen". En zo is 't ook gegaon, toe Hendrik 38 was en Drikka 23 kwam Drikka bi-j um in dun Lechtenbarg wonen. D'r wieren zes kinder geboren, drie jonges en drie meisjes. Hendrik en Drikka gingen inmiddels

naor de gereformeerde kerk te Bontebrug. Hendrik wier niet old; nao zien aoverlieden trouwen Drikka met Gert Jan Barink uut dun Roombarg. D'r wieren drie meisjes geboren: Gerda en de tweeling: Nolda en Willemien.

Toe'k drie jaor was bun'k al us met bed en al naor Veldhorst-Barink hen logeren gewest. Ik mos bi-j Anneken op eur kämerken baoven 't veurhuus slaopen. Veur op dael ging un brede trap naor de kämerkes baoven 't veurhuus. 's Margens vrog ging dan un keer 't lecht an en dan staok Anneken zich in de klere um te gaon melken. Dan zei ze altied: "Now mo'j nog effen weer gaon slaopen en dan kump zo daluk de tweeling ow uut bed halen". Zo gezegd zo gedaon, en kwammen wi-j met ons dri-jen de trap af naor onderen.

Aoverdag liep ik nog wel us bi-j ons huus. Op een keer stappen dokter Ris uut dun auto met un leren köfferken in de hand... Den eigensten dag moch ik bi-j mien moeder 't kleine zusken kommen kie:ken. Volgens mien had dokter Ris eur in dat köfferken metgebracht...

De Borggraaven lei tut ongeveer 1960 an un karrespoor met un fietspad der naeven, maor in die jaoren wier de weg verhard en ginge de Lichtenbergheten. De huze wieren in die tied ook straots-gewies genummerd en toe kreeg de Borggraave nummer 2 an de Lichtenberg.

Met de bevri-jding op dertig meert

1945 ging de boerderij in vlammen op, waornao d'r eers un noodwoning gebouwd is. In 1953 kwam d'r de tegenwoordige behuizing.

Op Lechtenbarg 3 wonen de familie Klein Nibbelink (prot.). Ook zi-j gingen an de Keurhorst naor de kerk. Moeder Klein Nibbelink was nog un dochter van domeneer Jan Wildenbeest, dun eersten domeneer van de Keurhorsterkerk. Vanaf ongeveer 1900 gingen ze naor de geref. kerk an de Bontebrug. Ik heb alleen Mina en Johan Klein Nibbelink nog gekend. Mina trouwen met Hendrik te Grotenhuus. Mina was 't fietsen nog niet machtig; at ze boodschappen neudig had dan rennen ze altied op un draf aover de Lichtenbergseweg naor Sillevold. Zee liep altied zo hard dat ze deur de mensen an de Lichtenbergseweg 't Berewief genuumd wier.

Johan Klein Nibbelink was un heel secuur kaeltjen. Hi-j had un eenri-jig mangelenzaodmechientjen en daormet zeien hi-j in 't veurjaor bi-j de buurleuj en wieterheer de mangelenkeurn. Wieters dei-e klompen hōlen, dat wil zeggen: veur andere klompenmakers ut voetbed uut de rowwe klompen hōlen. Geleuf maor dat hi-j dat ok heel secuur dei! De boerderij was te klein veur un peerd; van ons deien wi-j 't peerdswark bi-j eur.

Dan kommen wi-j now op de Steenweg. An de Bontebrugse kant woon-

den ze van Ten Haove-Wiercx en dan ha'j dun Theetuin, maor wie daor allemaol woonden kan'k ow niet vertellen.

Op Sillevold an woonden an de rechterkant de families Wolters, Strikwold, Jansen (prot.), Holthausen, Schwartz.

An de linkerkant ha'j de familie Veenhuzen, in 1903 vanuut Sillevold naor hier gekommen. Jan Veenhuzen is boer en melkboer (melkventer).

't Wark op de boerderij wier veural deur Hendrik Giezen gedaon. Jan Veenhuzen kon de l niet zeggen, maor daor liet hie zich niet deur uut 't veld slaon. Toen hi-j mien zusken un keer zag lopen zei hi-j tegen mien vader en moeder: "Wat un nekkenen kneinen krunnebon hei daor nopen".

Nao dun oorlog wazzen ze van de communistische parti-j heel actief; elke keer rammelden 's nachts de brievenbus en viel d'r weer un folder in de gang. As aovertuugd KVP'er trok Jan Veenhuzen zich op un keer gauw de klere an en fietsen hi-j de lu-j achternao richting 't Ni-jdarp (Bontebrug). En daor kwam hie duftig met eur an de praot. En 't gesprek wier steeds heftiger. D'r kwammen dan ook hoe langer hoe meer mensen uut bed um met te luusteren. Jan Veenhuzen zei later: "Ze stonnen d'r in de onderboks bi-j".

In de volgende huze woonden ze van Giezen, Eijmans, Abbing en Visser.

Iets wieter op Sillevold an, tegenaover dun Galgenbarg, steet de witte boerderi-j van Lubbers. De familie stammen nog af van bierbrouwer Lubbers uut Sillevold. In mien tied ging 't um de bruurs Willem en Bernard. Ze wazzen beide met hart en ziel boer. Willem zei nogal us: "I-j könt Onzen Lieven Heer van alles toevertrouwen, behalven dreug heuj". Mo'j effen bi-j naodenken! Willem trouwen met Marie Brus van de Holstae uut Voorst en ze kregen negen dochters en twee jonges. Op 't viefentwintigjaorig feest dei buurman Jan Visser un mooie uutspraak deur Ome Bernard as dun Beschermheer van de familie te betitelen!

Ze woonden daor op historische grond. In 1978 kwammen daor naost de boerderi-j un voestbiel en striedhamer te veurschien. En naoder onderzuuk hef toen uutgewezen dat zich daor un graf uut ut Neolithicum (2400 jaor veur Chr.) bevond.

Weer iets wieter an de linkerkant van de weg wonen ze van Te Kaot-Pri-er. Wi-j wazzen zelfs nog 'buurt' van de Pri-er. Dat stammen nog uut de tied dat t'r tussen ons en de Pri-er nog bi-jnao gin huze stonnen. De Pri-ers wonen al heel lang op de Pri-er. 't Is de vraag of de familie naor de boerderi-j heiten, of de boerderi-j naor de familie. Ze wazzen vrogger boer en klompenmaker, un combinatie die hier nogal völ veurkwam. 't Huus van now stamt uut de dertiger jaoren. Rieka Pri-er

trouwen met Beernd te Kaot uut Voorst en 't echtpaar ging op de Pri-er wonen. Op 't viefentwintigjaorig feest van Beernd en Rieka liet un buurman zien dichtader streumen en dichtten: "Rieka van de Pri-er had un vri-er".

Gert Pastoor hef heel lang bi-j eur gewoond. Gert was wat zwak van geest en lichaam, hi-j dei wat lichten arbeid op de boerderi-j. Op un gegeven moment zei Rieka: "Wi-j hebt Gert tot ons genommen". Ik denk dat dat inhiel dat Gerrit vanaf die tied echt bi-j de familie heuren!

Nog weer un endjen wieter op Sillevold an woonden de familie Barink (prot.). Umstreeks 1845 wazzen Hendrik Jan Barink en Berendina Willemina Ooijman knecht en meid bi-j Hendrik Veldhorst in de Lechtenbarg. Toe ze in 1848 trouwden bunt ze waarschienluk eerst nog un paar jaor bi-j de Veldhorst blieden wonen. In 1851 kochten ze 't huus van Gerrit Hendrik Bömers in de Roomberg. 't Huus ston bi-jnao op de weg, reden waorum ze ut in '58-'59 afbraoken en un endjen wieter naor achteren weer opbouwen. Volgens de aoverlevering lieten ze in die tied eur jonges nog in de kelder van 't olde huus slaopen. Pastoor Blue-mers zol eur daor toen nog aover onderhollen hebben; afloop onbekend... Net as bi-j de Pri-er wazzen ze bi-j Barink ok boer en klompenmaker. In 1887 slaoten de Barinks zich an bi-j

de Doleantie-beweging van Abraham Kuyper. Dat hiel in dat ze vanaf toen de herv. kerk in Sillevold veur de gef. kerk an de Bontebrug verruilden.

Achter 't huus lig dun Iesselt, de laege Iesselweiden, die in vrogger jaoren geregeld onder water stonnen. Dan kwam 't water ok nogal us bi-j eur in de kelder te staon.

De familie hef altied goeie contacten met die van de Veldhorst bliieven onderhouden. In 1926 trouwen Gerrit Jan Barink uut dun Roombarg met de weduwe Veldhorst-Meurs in dun Lechtenbarg.

't Huus en de klompkamer van Barink in dun Roombarg steet t'r vandaag nog net zo bi-j as in de tied van de bouw, dit dankzij d'n onderhoudsbeurt die de 'Jonges van Vriezen' beide umstreeks 1980 gavven!

Tut zowied mien herinneringen an de bewoners van de huze an de Ulftseweg.

Veur mien tweede wandeling loop ik in gedachten bi-j ons veur deur aover 't Dieksken richting Sillevold. En zo kom ik dan an de Lichtenbergseweg, in mien kinderjaoren nog maor un karrespoor. De Lichtenbergseweg lig daor precies op 't laegste punt tussen de bulten links en rechts. 't Is mien onbekend of die laegte 'n natuurluke of un kunstmaotige oorsprong hef...

An de rechterkant van de Lichtenbergseweg stonnen drie huze, achtereen-

volgens bewoont deur de families Visser, Heukshorst en Cornelissen.

Toe'k zo'n jaor of vier was wazzen ze van ons un keer an't 't wark op 't perceel de Geer daor in de buurt van Kaatman en Visser. Ik liep t'r ook bi-j en toe kwam ik daor an't 't spöllen met un onbekend deerntjen. 't Spel verliep nogal goed, met 't gevolg da'w met ons beiden op ons huus an krömmelden. 't Deerntjen bleek Marietjen Visser te heiten. Ze had nog twee zuskes en twee bruurkes en later kwam daor Jantjen nog bi-j. Uut dat eerste treffen van Marietjen en mien is un hechte vrendschap tussen ons as kinder en ook tussen onze olders ontstaon.

Jan Visser ging naor de Olde Hut en hie had un dreefken land in 't Veld en daorbi-j ok nog un perceeltjen van de vloeivei van de botterfabriek in gebruik. En dan had hi-j nog un dreef land in 't Terborgseveld in pacht. Dat was grond van Wisch en Schuijlenburg; de pacht mos bi-j notaris Van Everdingen betaald wodden. Deur eiges rog te verbouwen hoeven Jan en Anna al weer wat minder an te kopen veur roggebrood en varkesvoer. En daorbi-j verbouwen ze ok nog eur eigen aepels, wottels, korrabies, knollen enzovoort.

Den dreef den Jan Visser gepacht had lei waor now de Isala steet. Visser hielp ok wel us bi-j ons op de boerderi-j en daor ston dan tegenaover dat wi-j um die dreefkes land umbouwen en in de zommerdag met un vrachtjen rog naor

dun dösmöl van Willemkén Hengeveld in 't Kraeienbos reien.

Maor veuraf had Jan die roggegarven allemaol al met de zicht bi-jeen geslagen, vaak in d'n felsten zonnebrand! Daor op die grond in 't Terborgseveld hef Jan Visser - en hebben zovöl meer Silvoldenaren - heel wat zeitdröppels achtergelaoten! Mien ducht dat de leraeren en studenten van 't Isala zich dat wel us wat meer mochten bedenken en op zich laoten inwarken!

Jan en Anna hielen d'r ok altied un paar sikken op nao, goed veur de eigen melk- en vleisveurziening. Bi-j zommerdag stonnen die altied buten an 'n tuur, vaak op ons Dieksken of Kempermansdiek. Dat kon toe nog, niemand hiel 't in zien heufd um de diers los te laoten of te staelen!

Visser moch ok wel us un zondag met ons peerd en dresseerkarretjen op pad. Dan laadden hi-j de hele familie in 't keurken en gingen ze met eur allen op vesite bi-j de familie in Stökkum. Op un keer was ons peerd kröppel en toe moch hi-j d'n hit van Teun Kolks metnemmen. Teun Kolks was melkventer en had zien hit 's nachts altied bi-j ons in de wei lopen. 's Margens hiel hie um dan op en spannen um dan veur de ventkar, maor 's zondags moch dun hit dun helen dag in de wei blieden lopen.

Maor op den bepaolden zondag wier d'n hit al in de vrochte bi-j ons acher 't huus veur 't dresseerkarretjen gespannen. Dun hit wis -denk ik- niet wat um

aoverkwam... En toe ging 't dan op de Lichtenbergseweg an en daor nammen moeder en kinderen Visser ok plaats op 't karretjen. En toe wier dan van d'n hit verwacht dat hi-j gesteug met eur richting Stökkum zol lopen... Dat was veur um dus heel wat anders as d'n helen dag melkventen langs de huze... Volgens Truusken verliep den zondag den rit naor Stökkum dan ook niet zo geweldig ..., want d'n hit hiel bi-j elk huus halt...

Ook met de familie Heukshorst ha'w de beste contacten. Frans Heukshorst hielp mien vader wel us met wat karweikes en hie was ook huusslachter en zodoende slachtten hi-j bi-j ons ook wel us un varken. Mien zusken en ik spölden ook geregeld met de kinderen Heukshorst.

Moeder Cornelissen-Michelbrink had allemaol grote jonges en een dochter in huus. Vader Jan Cornelissen was op 4 augustus 1931 met 't onweer umgekomen. Vader en moeder Cornelissen hadden den dag beide al zo'n onbestemd gevuul. Toen Cornelissen thuis kwam van de hut (Ni-je Hut) begon't te onweren. Moeder Cornelissen zei: "Zu'w nog effen wachten met 't aeten"? Vader Cornelissen zei: "Och lo'w maor gewoon gaon aeten, at Onzen Lieven Heer ons wil halen dan dut Hi-j dat toch wel"! Vader Cornelissen nom ut roggebrood veur de börst en begon d'r grote sneien af te sni-jen.

Wil in uwe gebeden gedenken
JOHANNES FRANCISCUS CORNELISSEN
echtgenoot van
Josefina Maria Michelbrink.

Hij werd geboren te Gaanderen 22 Maart 1880 en overleed plotseling, getroffen door het hemelvuur, te Silvolde 4 Augustus 1931 en werd er 7 d.a.v. begraven op het R.K. Kerkhof.

Wanneer het morgen is, denkt dat gij den avond niet meer zult halen. Wanneer het avond is, beloof u niet den volgenden dag. De Zoon des menschen zal komen op een uur, waarop Hij niet verwacht wordt. Thom. á Kemp.

De mensch weet niet, hoe hij zijn leven zal eindigen. Waakt en bidt, want gij weet niet wanneer de Heer komt.

Dierbare echtgenote en kinderen, mijne dierbare familie, laten wij door gebeden nauw met elkander vereenigd blijven. Werpt uwe zorgen op den Heer. Hij is voor U ten volle bezorgd. Gods H. Wil geschiede!

Mijn Jezus, barmhartigheid! (100 d. afl.)

Zoet Hart van Maria, wees mijn heil! (300 d. afl.)

Hij ruste in vrede!

ONZE VADER. — WEES GEGROET.

Boekhandel W. Ebbers, Silvolde

Op dat moment sloeg 't hemelvuur op 't mes en op de gesp van zien boks ... en was hi-j op slag dood... Moeder Cornelissen kwam met de schrik vri-j; de kinderen liepen wat verwondingen op, maor niet al te ernstig. Ut huus had beheurluk wat schade opgelopen, maor d'r ontston gin brand!

Moeder Cornelissen vroeg un keer an een van eur jongens hoe ut toch kwam dat hi-j weer in de boks gedaon had; den jongen antwoordden heur: "Dat hef Marietjen Bussink gedaon"!

An de linkerkant ston as eerste - van

ons uut gezien - 't huus van de familie Kateman.

Umstreeks 1835 was Herremann Kaatman uut Raes (D) knech bi-j leerlooier en schoenmaker Anthonij Noij (now 't Centrum) in Sillevold. Dienstbode bi-j Noij is dan Hendrieka Slutter uut Gendringen. Herremann en Hendrieka trouwen op 12 juni 1845 en gaot eers bi-j de familie Pri-er wonen. In oktober 1845 koopt ze un halven bunder van 't perceel de Geer van mien beta-overgrootvader Hendrik Jan Liefink en vervolgens laoten ze daor un huus op bouwen. Bi-j de Pri-er kump op 26 october 1847 zoon Johannes op de wereld, in 't ni-je huus volgt um op 28 november 1849 zien bruurken Gerhard.

Gerhard trouwt in 1879 met Johanna Kock uut Vehlingen (D). Toe wieren d'r vier jonges geboren: Hermanus (1880), Johannes Joseph (1882), Bernardus (1883) en Hendrikus (1886). Vader Gerhard aoverleed al in 1887 en moeder Johanna in 1898. Ome Jan (Johannes Kaatman van 1847) nemt dan de zörg veur de huusholding op zich. Van ons huus konnen ze altied goed zien hoe hi-j elken zaoterdag achter 't huus de blanken kökkentaofel afwassen en in de zon liet dreugen.

Vanaf ongeveer 1860 bunt ze bi-j Kateman (Kaatman) klompen gaon maken; de beume veur de klompen hadden ze altied onder an de Lichtenbergseweg liggen.

Johannes Joseph van 1882 en Bernar-

du van 1883 bleiven thus wonen. Bernardus trouwt in 1921 met Hermina Wassink uut Oosseld en dur wodden dan vier kinder geboren: Aleida Johanna, Gerhardus Henricus, Henricus Johannes en Johannes Gerhardus. Ome Jan (Johannes Joseph van 1882) blif ongetrouwd, met 't gevolg dat ze bi-j Kateman weer un Ome Jan hemmen.

De Katemans hadden vanaf de bult altied un goed zicht op wat t'r in den Lechtenbarg allemaol gebeuren. De gronden van ons huus en van de Veldhorst leien ok helemaol, of bi-jnao helemaol, tegen eure grond an. Bernardus Kateman van 1883 vertellen mien us dat Hendrik Veldhorst (1 of 2) at hie achter 't peerd liep altied had geroepen: "Trie-trie". 'k Wet vandaag nog niet wat hie daor met bedoelen: peerd, loop wat harder, of: peerd, loop wat zachter...

Ome Jan 2 vertellen mien us dat 't water hier in de streek un keer zo hoog had gestaon dat de ganzen in 't laege gedeelte van 't Veld hadden gezwommen. Mien duch dat 't water dan bi-j Kateman veur 't huus deur de laegte van de Lichtenbergseweg 't Veld in gestreumd mot zun. 't Zol in 1855 gewest können zun, want toen is't tenminsten ook hoog water gewest, maor 't kan natuurluk ook wel un andere keer gewest können waezen.

As klompenmaker wis Ome Jan natuurluk heel goed hoe da'j 't gereedschap mosten sliepen. Zien hak en zien

schoffel slep hie net zo secuur scharp as de häölmessen in de klompkamer. Toe hi-j un keer onkruut wol gaon hakken in de mangels in Velsbos, daor bi-j de tuinderi-j van Steentjes, liet hi-j mien zien dat hi-j zien hak zo scharp had gesleppen dat hi-j d'r ok gres met kon meien!

Gert, Hendrik en Jan Kateman hielpen ok vaak bi-j de Veldhorst en bi-j ons op de boerderi-j. Hendrik is nao dun oorlog nog un paar jaor knech bi-j ons geweest. Dat had veur um 't veurdeel dat hie toe niet in dienst en naor Indië hoeven. Dit umdat mien vader invalide was en daorum wel un knech neudig had. Hendrik had nogal gezegden tut zien beschikking, zoas beveurbeeld: "Boer word mens, maor niet inens". En bi-j wat tegenslag zei hi-j relativerend: "Dat bunt rampen an dissen kant van dun Steenweg" (of: Olden Iessel). Duutslan lei an de gunne kant van de grens. At iets niet wol lukken zei Hendrik: "Dan mo'w 't maor doen as de boeren an de gunne kant". Dan mos i-j vraogen hoe dat dan was en dan kreeg i-j as antwoord: "Zo ut ut beste geet"!

Umstreeks 2000 is 't Katemanshuus helemaol afgebraoken en in dezelfde stiel weer opgebouwd, met 't gevolg dat 't anzien now nog net zo is as in de tied van de bouw!

In 't volgende huus woonden de familie Johan Holthausen. De Holthausens kompt van vroeger hen ook uut

Duutslund, 'k meen uut Solingen. Dun oldsten bi-j Johan Holthausen heit Augustinus, roepnaam August, maor wi-j numen um in Sillevold altied Auwus. At Johan Holthausen bi-j ow was gewest dan zei hi-j bi-j 't weggaon altied: "Bedankt veur de harbarg"!

Dan kommen wi-j bi-j Berendsen, un groot gezin. Met de jongere jonges daor he'k heel wat gespöld en later hielpen ze mien geregeld op de boerderi-j.

Op dun hoek met de Korenweg wonen de familie Degeling. Ze waren van de Duutse nationaliteit, met 't gevolg dat vader en zoon in dun oorlog in Duutse dienst mosten en zoon Theo toen un been verloren hef.

An de Korenweg woonden an de linker kant de families Wijnroks, Gries, Putman, Pelgrim en Wolters. Van Putman wet ik zeker dat hi-j op de Olde Hut warkten, maor dat was met völ meer lu-j an de Korenweg en de Lichtenbergseweg 't geval. Putman hef ok heel wat bi-j ons gewarkt, onder andere gemetseld en getimmerd. Hi-j zei altied: "Van un luciferhöltjen op 't end (rechtopstaond) is de kracht niet van bekend". En de zaag nuumden hi-j de 'schoefzwans'. Hi-j vertellen ook van den metselder den, toen um dun ni-je muur was umgevallen, had gezegd: "Och, wat duurt t'r eeuwige"?

Putman pachtten un dreef land van

Wisch en Schulenburg bi-j 't voetbalveld. Wi-j bouwen dat ok veur um um. Hi-j verbouwen daor ok van alles, net as Jan Visser en al die andere lu-j uut Sillevold.

Ongeveer tegenaover Wolters ha'j Thus-Wesseling. Dat was 't oldste huus van de Korenweg, waarschienluk gebouwd in 1850. Wi-j praoten altied van: Thus-Wessels. Wieter richting de Lichtenbergseweg woonden dan de families Kummeling, Stokman, Wegener en Bussink.

Stokman was voerman bi-j de holtzageri-j van Kemperman in Sillevold. Zwaore beume uut 't bos halen was 't liefste wat hie dei, soms wel met vier peerde veur dun holtwagen! At hi-j van de kant van Anholt kwam dan gooien hi-j bi-j Schwartz an de Steenweg altied un paar bollen brandholt van d'n wagen ..., die dan effen later deur zien vrouw wieren opgehaald... Zo mos i-j in die tied deur d'n tied zien te kommen!

Ok mosten d'r geregeld beume van de kant van Lochem of van de Veluwe gehaald worden. At ze dan van Dieren kwammen mosten ze nog met dun holtwagen deur Doesborg en Dörkum hen zien te kommen. In Dörkum mosten ze dan un drei-j um de Catharinkerkerk maken, maor deur den bocht um de kerkerk zwaaien de tösse van de beume un heel end naor buten uut...

Op zukke dagen wier d'r dan heel wat van de stuurmanskunst van dun voerman gevraagd... Soms lukken ut, maor soms ook niet ... en dan wippen de boomtöppe de loeken van de huze in de butenbocht...

Wieter op Sillevold an, an de Lichtenbergseweg, woonden de famie Elijzen-Hengeveld (prot.). In 1928 trouwen weduwnaar Derk Elijzen met de weduwe Hengeveld-Schuurman en vanaf die tied wonen ze daor met twee soorten kinderen in huus, o.a.: Gerrit Elijzen en Adolf Hengeveld. Adolf Hengeveld trouwen met Emma Jansen. Heel apart is dat Adolf Hengeveld altied Rudolf Hengeveld genuumd wier. Hi-j warkten op de Olde Bond en had daorbi-j nog un klein boerenbedrief. Hi-j had de beeste bi-j de Schulenburg en Wisch op de wei lopen en daor huren hie ook un paar dreefkes land.

Gert Elijzen was zwak begaafd en bleef ongetrouwd. Hi-j was heel stark en kon onwies had warken. Hi-j had un zwaore kar op luchtbanden en daormet vervoeren hi-j alles wat met ut boerenbedrief te maken had, zoas beveurbeeld in dun harfsdag de eerpels, mangels en knollen. In die tied mestten bi-jnao iedereen in Sillevold ok nog un paar varkes vet, waarvan ze dur dan eiges een slachtten en de anderen leverden. Dan vroegen ze Gert of hi-j die varkes veur de levering 's maondagssmargens naor de waog bi-j Van Aalst of Van Dam in Terborg wol

brenge. Hi-j mos dan vaak op dunzelfden margen meerdere vrachtjes afleveren. Dat brach um dur dan toe um bi-j de waog zien beurt niet af te wachten, maor zien trekkar maor gauw achterwats bi-j de schoal te drukken... En dan liep hi-j weer op un draf naor Sillevold veur 't volgende vrachjen.

As wi-j as kinder in dun oorlog an Gert vroegen wat t'r met Hitler gebeuren mos dan gaf hi-j ons un antwoord zonder woorden deur met zien hand un sni-jbewaeging onder zien kin te maken!

Gert ging ook wel op daghuur. Op un keer was hi-j deur oom Wunnekers ingehuurd um met de greep de heupkes mest op ut land uut te streuien. Met ut koffiebrengen prees mien moeder um dat hie al zo wied gekommen was... Dat had ze niet motten doen, want toe ging hi-j naoduntied nog völ hadder an 't wark, zo had dat hi-j d'r haos bi-j neer zol vallen... Helemaol buten aosum ston hie un hötjen later bi-j mien moeder in de waskamer met de woorden: " 'k Heb 't al klaor, 'k heb 't al klaor"! Gert Elijzen: Zalige Gedachtenis!

In 't volgende huus woonden Frans Holthausen. Zien vader heiten Paul Holthausen en zien moeder Geertruida Bourgondiën. Frans wier dan ook altied Frans van Paul van Tru-j genuumd. Met 't gevolg dat wi-j zoon August altied numen: Guus van Frans van Paul van Tru-j.

(Opa Paul Holthausen en opoe Tru-j Bourgondiën woonden iets wieter op Sillevold an)

Weer un endjen wieter woonden ze van Gries. Van Gries waren ze vrogger holtskaolbranders. I-j wet wel, van die grote heupe holt opbouwen en dan be-aerdigen en dan in brand staeken en laoten verkölen. Later wazzen ze veural klompenmakers. Van un be-paolden Gries geet 't verhaal dat hi-j met 't rogge meien 't flesken met foe-zel un heel end wieter in de rog zetten; dan mos hie heel had meien um weer bi-j 't flesken te kommen um un slöks-ken te nemmen...

Dan krie'w de twee blokken van vier huze die met de achterkant naor dun Dommen Anleg staot. As bewoners herinner ik mien de families Rensen, Kip (prot.), Bosmann, Iltng en Kok.

En dan kommen wi-j dan now bi-j Paul Holthausen en Tru-j Bourgondi-en. Wilhelm Paul Holthausen was op 28-7-1874 in Solingen geboren, Geer-truida Margaretha Bourgondiën op 19-1-1886 in Zevenaar. Ze woonden in un mooi Hans-en-Grietjenhuusken met un olderwetsen waterput veur 't huus in 't häöfken.

In 't volgende huus woonden ze van Van Alst van de Plak. Die huusnaam zal wel afgeleid zun van dun Plakken-barg den daor achter 't huus begint. In

1943 trouwen Bernardus Striekwold uut 't Achterdarp met Wilhelmina van Alst en toe wier hi-j al gauw Beernd van de Plak genuumd. Bi-j de Plak hadden ze un klein boerenbedrief met un dreef land tegenaover 't huus, in 't lange langs dun Lichtenbergseweg, en nog un stuksken in Velsbos bi-j de tuinderi-j van Steentjes. De melkbeeste hadden ze op de wei op dun Iesselt lopen. 't Bedrief was te klein um d'r un peerd op nao te hollen, dus d'r mos nogal völ met de kreuwagen en de trekkar gedaon wodden. Beernd was eigenluk niet veur de boerderi-j in de wieg gelegd; op dun dreef land langes de Lichtenbergseweg verbouwen hi-j meestal meer kwekken as wat anders ..., maor daor dei hi-j gin mens kwaod met!

A'k as zo'n jong van un jaor of twaalf achter op ons land an Velsdiek an 't wark was dan kwam ik wel us met Beernd van de Plak en Ome Jan Kate-man an de praot. Beernd zei dan in mien richting: "Now krie'j ook ut haam an"!

In dun harfsdag ging Beernd in de meddag met zien keurken naor Velsbos en laadden dat dan vol met mangelenblad um dat dan vervolgens naor de beeste op dun Iesselt te brengen. En zo gingen Beernd zien dagen veur-bi-j... Begriep mien goed: ik wil gin woord kwaod aover Beernd van de Plak heuren!

Het molenspoek van Silvolde.

door J.G. Vos

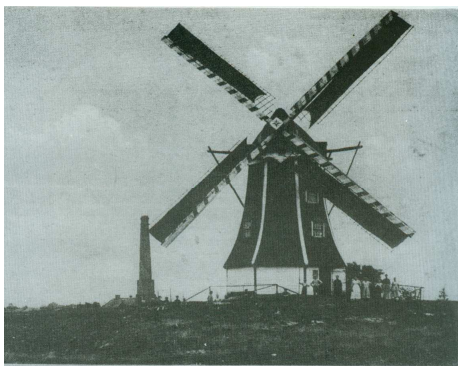
In de late middag van de 3e november 1823 klom een kleine jongen het laddertje op naar de maalzolder van Pierik's molen in Silvolde. Het was maar een onooglijk ventje, dat zich maar moeizaam omhoog hees langs de smalle treden en eindelijk bleef staan in de grijs bestoven wereld van de maalzolder. Hier draaiden de geweldige molenstenen, kneusden en verpulverden de gladde roggekorrels, die onophoudelijk toestroomden uit de grote houten trog.

Peter bleef wat staan kijken, naar het drukke beweeg in de bak, waar de korrels in het midden zo maar naar beneden zakten. Zijn hand speelde met het graan, dat hij uit zijn vuist liet stromen, maar al spoedig kreeg hij genoeg van dit spelletje. Zijn ogen dwaalden verlangend naar het kleine laddertje in de hoek, dat naar nog hogere regionen voerde. Was Jan Lovink er nu maar, zijn grote vriend, die hem wel zou helpen het wankele laddertje te beklimmen.

Peter ging wat staan kijken uit het raampje. Maar die aanblik daar buiten was hem al zo bekend, dat er eigenlijk niet veel meer aan was. Neen, dan daar boven, daar vlak onder de kap, daar kon je de hele wereld afkijken. Peter wist al waar Anholt lag. Daar woonde Jan Lovink, de muldersknecht. En als je wat meer naar rechts keek zag je

over de Oude IJssel, de heuvels van het Montferland en over al de andere molens in het land. Jan Lovink wist precies wie de mulders waren, die er de wieken lieten draaien, maar dat kon Peter niet onthouden. Peter was graag daarboven in die kleine ruimte, waar de assen draaiden en het houtwerk zo piepte en knarste. Hier was hij alleen met z'n jongensfantasie, die aan duizend dode dingen gestalte gaf en deed leven. In z'n verbeelding bevolkte Peter de molen met allerhande wezens, waarmee hij kon praten en die naar hem wilden luisteren en zelfs antwoord gaven. Vooral als de wind de wieken snel deed draaien en alles daarboven in opstand kwam, kon Peter lang voor het kleine beslagen ruitje staan kijken en luisteren naar het verhaal van de zwoegende molen.

Peter keek nog eens door het trapgat naar beneden, maar Jan was er nog steeds niet. Lang kon hij toch niet meer wegblijven, want de grote zak daar beneden stroomde steeds voller met het grauwe roggemeel. Plotseling onderschepte een grote gestalte in de deuropening het invallende licht. 'Ha', dacht Peter, 'daar heb je Jan.' Maar het was Jan niet, die daar haastig naar binnen kwam en de zak omwisselde. Verschrikt deinsde de jongen achteruit, want hij wist dat mulder Pierik geen kleine jongens in zijn molen wilde hebben en ze onbarmhartig naar buiten joeg. En ze soms nog een trap na gaf ook.

Molen van Pierik, nadien van Schepop

‘Straks komt hij naar boven’, bedacht Peter, en angstig zochten zijn ogen naar een plekje waar hij zich verborgen kon houden. Zijn oog viel op het laddertje en zo goed en zo kwaad als het ging hees hij zich naar boven. En eenmaal op het kleine zoldertje, verdween Pierik uit z’n gedachten en hij had alleen maar belangstelling voor de wonderlijke dingen daar boven.

Diezelfde avond van de derde november sjokte Salomon Gompertz uit Doesburg, marsdrager met Neurenburger kramerij, katoenen waren en bombazijn, langs de modderige weg van Gendringen naar Doetinchem. De wind wakkerde wat aan en er viel een fijne motregen. Gompertz was blij dat hij spoedig de molen van Pierik zou bereiken, waar hij die nacht wilde blijven. Pierik was tevens bakker en er was dus altijd wel een warm plaatsje te vinden. Reeds bij de eerste huizen van Silvalde hoorde Gompertz vertellen dat het kleine manke jongetje van de

weduwe Heijnen zoek was. Ook bij Pierik, onder de avondboterham, werd er over gesproken. ‘He zal wal bij Harbers in ’t heuj zitten’, zei Pierik. ‘Lao’t ze daor maor is gaon zeuken.’ ‘t Is toch maor ne blood’, vond vrouw Pierik. ‘I-j zollen d’r armoed met hebben.’ Na het eten ging Jan weer naar de molen om nog een paar uurtjes te malen, want de wind was gunstig. Ook Gompertz slenterde naar de molen, waar al een paar mannen bij het licht van een kaarslantaarn bijeen zaten om dingen van de dag te bespreken. Buiten was het nu aardedonker en de sterke wind floot om de molen. Rusteloos piepten en knarsten de zware assen en met een zoevend geluid joegen de wieken door het donker.

Ook de molen was vol geluid. Op de maalzolder bonkten de stenen en steunde het houtwerk onder geweldige kracht van de snel draaiende wieken. In de molen wierp de lantaarn haar onzekere licht over de zakken, die overal in het rond stonden en zo nu en dan blonk met een rode weerschijn, het licht in ogen van een rat, die piepend het veilige duister weer opzocht. Men had zo’n beetje van alles zitten te bepraten en zoals gewoonlijk kwam men op de spookgeschiedenis. Jan Lammers, een boerenknecht, wiens oudershuis onder Aalten lag, had verteld hoe zijn vader een vreemde ontmoeting had gehad op de Ringkamps bult terwijl Gerrit Heusinkveld, een molenaarszoon uit Varsseveld, verhaal-

de van zijn avontuur met het spook van de Slangenburg, het oude kasteel tussen Doetinchem en Westendorp. Dat spook bewoog zich niet op de grond, maar zweefde door de bomen en Gerrit had duidelijk de kettingen van de ophaalbrug horen rammelen. En toch was het een doodstille avond geweest.

‘No i’, Salomon’ zei Jan Lovink. ‘Pj komt aoveral en zölt wal heel wat eheurd en ezene hebben.’ ‘Dat heb ik ook’, antwoordde de kramer, ‘maar op een avond als nu moet je niet te veel over spoken praten. Je moet ze niet oproepen. Heb ik jullie al eens verteld over de Spekvos, die onder Halle bij Keunen in de pereboom zat?’ ‘Daor wette wij alles van’, viel Jan hem in de rede. ‘Laot de speuke maor is oet d’n hook kommen, wij bunt d’r neet bange veur’.

‘Vooruit dan maar’ zei Gompertz. Jullie weten dat ik met m’n handel een heel eind uit de buurt kom en soms dagen lang op reis ben. Zo kom ik nog geregeld in een klein dorpje waar vroeger twee molens stonden. Nu is er maar één meer, maar mijn grootvader heeft beide nog gekend. Zoals jullie weten mag er zondag niet worden gemalen, maar de ene molenaar, een onverschillige vent, deed dat toch. Het was al een paar weken bijna windstil geweest en de boeren begonnen te klagen dat de meelkisten leeg raakten. Op een zaterdagavond begon het plotseling te waaien. De ene molen werd

prompt om 12 uur stopgezet, maar de andere maalde tot de andere morgen toe door. Maar sindsdien was het in de molen niet pluis. Door de week was er niets aan de hand, maar zondags was het er lang niet zuiver. Dan hoorde men vaak gesteun en gekraak en soms was het net alsof er met stenen werd gegooid. De eigenaar was intussen overleden en de molen werd verkocht. Maar de nieuwe mulder voelde zich er ook lang niet lekker. Op een avond hoorde hij de trap kraken, maar er kwam niemand naar beneden en al zulke dingen gebeurden er...’.

‘Holt oe is stille, Salomon’, zei Jan Lovink. ‘Wat is dat veur geluud?’ Enkele ogenblikken waren allen doodstil. Rond de molen trok de wind en dan waren er nog de gewone geluiden van de malende stenen en het draaiend houtwerk.

‘Ik magge ’t mi-j vebeeld hebben’, zei Jan, ‘maor ik menen toch da’k wat heuren’. Gompertz haalde de schouders op. ‘Ik heb wel gewaarschuwd om niet over spoken te praten en nu beginnen jullie al wat te horen en straks denken jullie ook nog wat te zien.

Enfin, ze hadden daar op de molen een knecht, een oersterke man, die wel twee zakken rogge in één keer naar boven konden dragen. Die bood aan om op een zaterdagnacht in de molen te blijven om te kijken wat er nu eigenlijk te doen was. De knecht nam brood en koffie mee en installeerde zich op de maalzolder’.

gespannen. ‘Niet best, zei Gompertz, ‘tegen een uur of een in de nacht kwam de knecht uit de molen strompelen. Hij kroop meer dan hij liep en was bont en blauw over z’n gehele lichaam. Hij wilde niet vertellen wat hem was overkomen en heeft bijna een week in bed gelegen. In z’n ijlkoortsen had hij het steeds over de molengeest waarmee hij had gevochten, maar het fijne is men nooit te weten gekomen. Mijn grootvader vertelde dat de molen een tijdje later werd afgebroken, daar zelfs de boeren er niet meer naar toe wilden met hun rogge. ’t Was de oudste molen in de streek en al wel een paar honderd jaren had hij daar gestaan.

‘ ’t Is een mooi verhaal’, vond Jan Lovink. ‘Maor zo waor ik hier op dissen zak zaod zitte, ik hadde mi’j neet zo laoten afsmeren’. ‘Dat is makkelijk praten’, zei Salomon, ‘tegenwoordig zijn er geen geesten meer, en toch, kennen jullie het verhaal van de torengeest, die door een pastoor in een zak werd gevangen? Dat is nog niet zo lang geleden gebeurd, in de tijd dat de Fransen hier waren. ’t Was de pastoor opgevallen dat de koster er steeds slechter begon uit te zien en...

‘Ssst’, zei Jan Lammers, ‘ik heure weer wat’. Nu hoorden ze het allemaal. Boven het rumoer van de wind en het gestamp in de molen klonk een klagende stem, die langzaam weg jammerde. ’t Is daor baoven neet zuver’, zei Jan Lammers, die een beetje wit

‘En ho leep ’t af, vroeg Jan Lammers om de neus was geworden. ‘ ’t Is ok net of de mölle hadder begint te lopen’, vond Gerrit, die zich al evenmin op z’n gemak voelde. Boven in de molen klonk een bons, gevolgd door een langgerekte jammerklacht. Het kaarslicht flakkerde en wierp grillige schaduwen op de wanden. Plotseling vloog Jan Lovink overeind en wees met een trillende vinger naar de trap. ‘Zee’t is’, bracht hij met moeite uit. Uit het donkere trapgat gleed een vormloze wit-grijze massa naar beneden en plofte op de grond. Met een sprong w a s J a n Lovink de trap af en tuimelde naar buiten, gevolgd door de anderen.

Alleen Salomon Gompertz bleef zitten en plukte wat aan zijn grijze baard. Dan stond hij op en begaf zich naar de trap, waar een klein hoopje witgrijs bestoven kleren lag.

Buiten stond de molenaarsknecht met z’n beide vrienden te kijken naar de steeds sneller draaiende wieken, die de molenstenen in helse vaart deden draaien, zonder dat er koren toestroomde. En onder in de molen zat Salomon en kalmeerde het kleine Ptertje, dat snikkend vertelde dat hij in slaap was gevallen en dat het zo donker was op de zolder daarboven...

Uit: Tussen Elten en Urk, 1978

Uitgave: Gilsing Herenmode, Didam

(de Silvoldse molen stond in de omge-

Activiteitenkalender 2011

Old Sillevold

Woensdag 8 juni, 19.00 uur – Zomeractiviteit.

Dit is een activiteit voor fietsers, met speciale aandacht voor bijzondere bomen.

Mevrouw Wil Paulus van het I.V.N. zal daarbij onze gids zijn.

De start is om 19.00 uur bij de toren van de Protestantse kerk, waar we de iep bij De Sprank bekijken.

Vandaar gaat de route via het Kraaienbos naar de Paasberg enz.

Vanaf 20.30 uur is de nazit bij Beesterboer, Rabelinkstraat 11, Silvolde.

We nodigen alle leden van Old Sillevold uit om die gezellige nazit bij Beesterboer te bezoeken!

Allen hartelijk welkom!

Het bestuur.

Wijzigingen voorbehouden.

Voor meer informatie kijk op:

www.oldsillevold.nl/activiteiten

Heemkundige vereniging

Old Sillevold

Opgericht 18 februari 1997

Bestuursamenstelling:

Voorzitter:

Bernard Dorrestijn

Vice-voorzitter:

Theo Koolenbrander

Secretaris:

André Tangelder
Prins Willem Alexanderstr. 5
7064 GH Silvolde
tel. 0315-32 75 90
Email:
info@oldsillevold.nl

Penningmeester:

Anja Arendsens
Ulftseweg 30
7064 BD Silvolde
tel. 0315-32 55 50
Email:
info@oldsillevold.nl

Bestuursleden:

Leo Helmink
Ton van der Kemp
Els Kraan
Annie Raben

Lidmaatschap:

Vanaf € 13,50 per jaar.

Bankrekening: 9798.45.432
C.V.B. bank Silvolde
t.n.v. penningmeester
Old Sillevold

www.oldsillevold.nl

**Rabobank
Graafschap Zuid**

**G. Wildenbeest
Werk op maat**

**Maurits Heebink
Tuinbeheer**

**Notariskantoor
Muijsers**

**Paul Klomberg
Assurantiën**

Winkelhorst Ledermode

Rijnlandhaven Makelaardij

Hecosys Computers

Bouwbedrijf Lankveld

De heemkundige vereniging dankt de op deze pagina genoemde bedrijven en organisaties voor hun financiële ondersteuning.

Bulletin heemkundige vereniging *Old Sillevold*

